

Галашко Анастасія Миколаївна
*здобувачка 1 групи 4 курсу
економіко-правового факультету
Одеського національного університету імені
І.І.Мечникова*

Науковий керівник: Степанова Т.В.
доктор юридичних наук, професор

«БЛЕКАУТ-СУДОЧИНСТВО» ТА ЗАХОДИ З ПІДВИЩЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ «ЕЛЕКТРОННОГО СУДУ» В УКРАЇНІ НА СУЧАСНОМУ ЕТАПІ

Процеси впровадження Єдиної судової інформаційно-комунікаційної системи (ЄСІКС) розпочалися 1 грудня 2018 року. Функціонал системи охоплює оптимізацію документообігу, автоматизований розподіл судових справ, дистанційну комунікацію між учасниками процесу, відеоконференцз'язок, а також формування аналітичної звітності та забезпечення адміністративно-господарських потреб судової системи.

У контексті розширення процесуальних можливостей учасників судочинства особливої актуальності набуває впровадження підсистеми «Електронний суд» як стратегічно вагомого компонента ЄСІКС. Функціональні можливості підсистеми «Електронний суд» дозволяють учасникам процесу здійснювати онлайн-оплату судового збору, делегувати повноваження через формування електронних доручень, а також забезпечують оперативний доступ до верифікованої інформації. Зокрема, користувачам надається доступ до веб-посилань на повні тексти процесуальних актів, відомостей про реєстрацію вхідної кореспонденції та документів від інших учасників справи, а також до протоколів автоматизованого розподілу та актів, що впливають на динаміку судового провадження [1].

Подальша цифровізація правосуддя реалізована через мобільний додаток «єСуд», який інтегровано з вебсервісом «Електронний кабінет». Даний програмний комплекс розширює доступність судових послуг за допомогою системи пуш-повідомлень про зміну статусу справ та забезпечує можливість дистанційного керування довіреностями. Паралельно з цим, у межах конвергенції державних цифрових сервісів, із березня 2023 року впроваджено механізм відображення судових рішень у мобільному застосунку «Дія». Зазначений сервіс дозволяє отримувати процесуальні документи, засвідчені кваліфікованим електронним підписом судді, що мінімізує часові та ресурсні витрати сторін. Важливим юридичним аспектом є те, що судові рішення, отримані через платформу «Дія», мають ідентичну юридичну силу з документами, виготовленими на паперових носіях.

Динаміка реєстрації нових суб'єктів у системі «Електронний суд» демонструє сталу тенденцію до зростання: у 2022 році було зафіксовано 79 079

користувачів, у 2023 році цей показник зріс до 112 956 осіб, а у 2024 році досяг позначки 150 915. Лише протягом першого кварталу 2025 року через функціонал електронного кабінету було спрямовано 682 628 процесуальних звернень, що підтверджує стрімку цифровізацію взаємодії у сфері правосуддя [2].

Водночас ефективність даного модулю стикається з новими викликами. Зокрема, деякі дослідники справедливо акцентують увагу на «блекаут-судочинстві», що зумовлене дефіцитом енергопостачання. За окремими даними значна частка судових установ (близько 40%) стикається з критичними недоліками при експлуатації альтернативних джерел живлення [2]. Основними деструктивними факторами виявилися:

- технічна невідповідність обладнання (дефіцит потужності генераторів, обмежений ресурс акумуляторних батарей та відсутність стабілізаторів напруги, що ставить під загрозу цілісність серверних даних);
- логістичні проблеми (віддаленість точок заправки паливом (до 75 км у певних регіонах);
- кадровий бар'єр та брак кваліфікованих фахівців з обслуговування енергосистем;
- системна нестабільність, регулярні технічні збої (що призводить до тимчасової неможливості подання процесуальних документів);
- надмірна заплутаність системи та відсутність зрозумілого інтерфейсу, що призводить до помилок при заповненні електронних форм.

Для подолання зазначених викликів та підвищення ефективності «Електронного суду» вбачається доцільним впровадження низки заходів.

По-перше, це має бути модернізація технічної інфраструктури та перехід на більш потужні серверні ресурси, що дозволить забезпечити стабільну роботу підсистеми навіть в умовах пікових навантажень. Крім того, доцільним видається створення зрозумілого інтерфейсу та адаптування його до потреб користувачів, а також створення системи інтерактивної підтримки, що мінімізуватиме кількість помилок на стадії формування позовних матеріалів. Важливим напрямом є автоматизація та оптимізація процесів, зокрема, впровадження за допомогою ШІ алгоритмів інтелектуальної обробки документів. І також актуальним заходом видається обов'язкове підвищення рівня цифрової компетентності користувачів шляхом створення загальнодержавних програм з підвищення цифрової грамотності учасників судового процесу.

На нашу думку, вказані кроки допоможуть значно підвищити ефективність «Електронного суду» і гарантувати захист прав учасників судового процесу в Україні на сучасному етапі.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Положення про порядок функціонування окремих підсистем Єдиної судової інформаційно-телекомунікаційної системи: Затв. Рішенням Вищої ради правосуддя від 17.08.2021 р. № 1845/0/15-21. URL:

<https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v1845910-21#Text> (дата звернення 15.04.2026).

2. Охріменко В. Судова практика у воєнний час: як суди адаптувалися у 2025 році. URL: <https://lcf.ua/thought-leadership/litigation/sudova-praktyka-u-voyennyj-chas-yak-sudy-adaptuvalysya-u-2025-rotsi/> (дата звернення 15.04.2026).